

Tonongei ne fori eoch osukosuk kose pwan ekieki nge epwe wor chon repwe aninis

Mi eoch [anapana angangen oput met mei ungeni AAPIs](#) non ei atun COVID-19, mei eoch kopwe sinei met kopwe fori ika ka kuna eoch mettoch ese pung ika ese eoch. Ren ach sipwe uwata ew metoch mei auchea, [Asian Americans Advancing Justice](#) me [Hollaback!](#) ra nounou ekkoch ar repwe fori angangen esikun nge esap ururun pwe ir repwe fori seni ewe April me May. Ika ke mochen fiti ew angangen sukun, kopwe tota won ena page [ren aramas mi nom arun Kao me towano](#).

Hollaback! mei pwan wor [aramas mi nom arun la a etto me ie aninisir](#), asukuna ewe “5 Ds of Bystander Intervention.”

EPETI ew anen tonong nefinen metoch an epwe aosukosuka. Met ei emwen iei epwe wor awenewen faniten epwe tou ei metoch mei fis ren epwe wor met epwe aosukosuka. Met sa ekieki pwe sipwe ne mwo nikiti ewe chon fori osukosuk nge sipwe ne riringeni ewe aramas e ekiekin enna. Kosap kapas usun ika apasa usun ewe nipwalingaw. Me nukun, kapas won metoch ese arap ngeni. Kopwe sotuni ekkei mettoch:

- Forano nge ka mwanecheno Eis ewe kunok. Forano nge en mei sinei ewe aramas emon e aosukosuka. [kapas ngenir usun met a fis](#) kopwe fori met ewe chon aosukosuk esap ausening.
- Ka tonong non. [sopweno met we ke fori](#), nge kopwe ne tonong nefinen ewe chon aosukosuk me ewe chon enna.
- Kopwe ninano unumom we coffee ita nge ren om kose monongeni, me pwan ekkewe nusun moni non om we pwes, ika fori met kopwe neuwomong ne fos.

Ewer, kopwe katon ewe metoch me ekieki met kopwe fori pwe epwe osukosuka met mei wenewen ngeni. Ewe aramas epwe awenewen ngeni i epwe ne tur non, sa ekieki nge om kapas me met ke fori epwe ekisano eukukun nonomun met mi fis.

Ew mwichen aramas nupwen ka tungor aninis, ren moni, ika aninis seni ew kinikin unungat ika aunumonun aramas. Iei ekkoch awewe ren met kopwe tongeni fori:

- Kopwe kuta ewe supervisor non ewe sitowa, ewe chon uwou bus, ika chon angang non ewe transit ka erenir ar repwe pwan pachonong.
- Ika pwe en mi arap ngeni ew sukun, iwe kopwe kori emon sense ika emon mi nom non ewe chepen non mwan ofes. Non ewe college campus, kokori ewe chon masa ewe campus ika emon io e nom non ewe front desk non ewe university.
- Achu fengeni chiechiom kewe ngeni emon me emon ew kewe metochun repwe asepa mesen aramas repwe fori (awewe, eis ewe kunok, ewe an, ika apasata ewe poraus ese kan ngeni ewe

porausen osukosuk) kopwe poraus ngeni ewe aramas mi ku ewe osukosuk fansoun ka kuna ekoch aupwe eani ew chiechi.

- Fos ngeni emon unukum mei sinei met we mi fis me epwe pwan eoch ititin an epwe pwan kapachonong. Angang fengen.
- Kokori 311 ika 911(ika mei eoch) ren tungor aninis. Me mwen kopwe kokori 911, kopwe cheki meren ewe aramas epwe enna ren om kopwe sineifichi ika ir mei tipew ngeni om kopwe koko. Ekkoch aramas rese kan kinamwe ika tipew ngeni an ekkewe pekin apochokuna annuk repwe pwan pachonong. Ren ekkoch aramas me neni, mei wor porausen an ekkewe chon epochokuna annuk rese kan tumunueochur ina met a efisata ar repwe nuokusiti me nuku an ekkewe police repwe pwan pachonong, me pwan nukun ei fansoun, chomong aramasen ekkoch neni, ese pwan afat io me io, a wor ar nuokus ar repwe nom non poun police. Non ei sokun osukosuk, kose tongeni no ngeni io we aramas mei nom non ei osukosuk, anongonong won met mei fis, kopwe pusin eaea pusin om finata.

A men wor aninisin om kopwe makeitiw och mettoch mei fis ngeni emon, nge mei pwan wor ekkoch metoch kopwe isoni non mokurom epwe tumun me nemenem **TAROPWE** Fifiu Cheki [ei chen taropwe](#) seni ewe chon pwarata ren ekoch poraus.

Ewin, kuta porause met mi fis. Ika me wor e anisi ewe aramas e fis ngeni ewe osukosuk? Ika ese wor, Eaea ew me nein ekkewe ruwanu D's. Ika a fen wor emon a aninis, kopwe pusin tumunuochuk. Ika en mei tumun, iwe sopweno ne makeitiw. Iteiten kopwe eisini ewe aramas e osukosuk ika met re mochen epwe for met we ka makeitiw. Kosap uwata online ika eaea ika we kose angei mumuta senior. Mei wor chomong popun ei. Piin nini ika atai a fen ew metochun ekisano pochokunen ar sinei. Ew nios ika sasing ren emon mi pin nom non osukosuk ika ese wor mumuta seni ewe aramas mei efisata an ewe aramas epwe ekieki pwe ese wor an pochokun. Ika met we mei nom non taropwe a winiti sasing ika video, epwe emwenanong ewe aramas non waten ekiek pwe ese tumun me met epwe pwa ina met esap sani. Pwan, uwata sasing nge esap seni an ewe mei osukosuk pung a efisata ngeni armas- ew metoch epwe no ngeni ew unusen metoch fan nemenien anuk, naponon ika ewe foforon nini ika kata a fetan ngeni epwe ne ew tipis wate. Fetan ngeni ar repwe echimwar ar repwe riringeni angangen anuk ina ena rese pwapwa ngeni me kinamwe ngeni. Saingonon, epwe fis pwe ar osukosuken non ekiekir. An epwe no ngeni aramas met ekan aosukosuka emon aramas nge ese mumuta meren ese opochokun me wor aninisin ngeni emon ese wor met wisan non ew mwokutukut.

Kopwe mochen **Kopwe neuwomong** aosukosuk ren om kopwe eiteita met mei fis ika nenefengen me ewe chon aosukosuk. Ei ew mwokutukut mei eniwokus: pwe ewe chon aosukosuk mei tongeni an epwe sorei ngonuk ewe osukosuk fen awateno met mei fis. Me mwen kopwe ekiekin ponuwani wenewen ngeni, kopwe katonoch ewe metoch mei fis. Ika en mei fakun tumun? Ika ewe aramas efis ewe osukosuk ngeni mei pwan tumun? Ika ese fetan ngeni an epwe wate no? En mei tongeni ereni ewe aramas efis ngeni osukosuk mei mochen emon epwe wisei fos? Ika en mei tongeni ponuwani ngeni ekewe kapas eis U, iwe kopwe finata ponuwani non emon neni emon.

Ika ke finata kapachonong, met om fos ngeni ewe chon osukosuk ikei:

- “Ese mumuta, ese wor menin, ese eoch, ika pwan ekoch.”
- “Nikitireno chok.”
- “pwarano om oput ekan rekan pupunu fengen mwan me mwan, oput chon ekoch neni, (watiw me sokun pekin osukosuk), pwan ekoch.”

Met mei auchea me ikei om kopwe chok amocha me afata. Kopwe sotuni om kosap riri ngeni tutunap, aporaus, ika anini, seni ena epwe ne efisiata watenon met ei mei fis. Ika ewe e fori ei osukosuk epwe ponu, kopwe achocho ngeni om kopwe anisi ewe mei osukosuk nge kosap riringeni ewe chon fori osukosuk.

Met epwe katonong mei eniwokus, ina pweta kopwe eaea ei nge tumunuoch.

Ika mwo pwe kose fori met non ewe atun, en mei tongeni sinei sokofesen ren ewe chon fis ngeni ewe osukosuk ren om kopwe cheki me murin ekkewe pwarata. Chomong sokun osukosuk mei chok murtir fis, non ei sokun en mei tongeni witiwit tori ewe osukosuk epwe wesino ka fos ngeni ewe aramas epwe fis ngeni. Ikei ekoch an om kopwe eaea ew tipachemen **Eurano**:

- Eisinir ika ir mei okay me erenir ka tipis ren met a fis ngenir.
- Eis ika mei wor ew anen om kopwe anisir.
- Erenir kopwe emwenir ngenir ia repwe no ie ika momot rer ekis fansoun.
- Erenir ekoch metoch mei auchea me pwan erenir kopwe anisir fori repot ika ir mei mochen ngeni.
- Ika mei wor reom ekkewe taropwen mei fis, eisinir ika ir mei mochen kopwe tin ngenir.

*** Ew kukun taropwen tumunoch:** Kich sise mochen om kopwe feingaw ren om anisi ekkoch. Kopwe chok ekiiki pekin tumunoch me ekiiki met mi tufich ar resap uweikenong me ekoch non anen feingaw.